

Г.С. Тимофієва, канд. екон. наук, доцент
Н.В. Жирок, І.В. Мітенко, магістранти
Миколаївський національний аграрний університет

СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОР ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВИХ РИНКАХ

Постановка проблеми. В умовах глобалізації активної інтеграції України до світового співтовариства і, в той же час, зростання конкуренції на світових ринках посилення конкурентних переваг підприємства на конкретному світовому ринку є визначальним чинником досягнення економічного лідерства та важливим інструментом у конкурентній боротьбі.

Разом з тим стимулювання відтворювальних процесів покликаних подолати негативні явища в економіці певного регіону та в основних його секторах безпосередньо пов'язані з інвестиційною діяльністю. Значна кількість підприємств не має достатніх фінансових ресурсів для технічного переоснащення, інноваційної діяльності, розширення виробництва. Джерелом таких ресурсів мають стати інвестиції.

На сучасному етапі розвитку економіки України, що характеризується майже повною практичною відсутністю вільних коштів у країні для оновлення підприємств, галузей, регіонів особлива увага як підприємців, так і політиків приділяється проблемам та перспективам залучення іноземного капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням конкурентних переваг займалася значна кількість зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких можемо виділити найвідоміших: Л.С. Головачев, М.А. Гусаков, Д. Кембел, Н.М. Межевич, М. Портер, Д. Рикардо, А. Смит, Дж. Стоунхаус, Г.А. Унтура, Р.А. Фатхутдинов, Б. Хьюстон, Л.Н. Чайникова, Л.С. Шевченко та ін. Проблеми присвячені вивченню сутності, механізмів розвитку інвестиційної діяльності підприємств розглядаються в працях таких науковців, як Г. Александер, Ю.М. Бажал, І.О. Бланк, В.М. Геєць, Б.В. Губський, С.О. Гуткевич, М.І. Кісіль, Т. Лазарева, О.М. Петухова, В.Я. Шевчук, В.В. Шеремет та ін. Проте питання спрямовані на дослідження інвестиційної діяльності як фактора посилення конкурентних переваг аграрних підприємств на

світовому аграрному ринку потребують більш детального доопрацювання. Саме це і було поштовхом до вибору теми цього дослідження.

Формулювання цілей статті. Мета роботи полягає у розробці напрямів розвитку інвестиційної діяльності задля посилення конкурентних переваг аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу досліджень. Теоретичні та практичні напрацювання науковців направлені на визначення сутності, джерел виникнення, факторів втримання конкурентних переваг зводяться до виокремлення різних видів конкурентних переваг підприємств на світовому ринку залежно від форм прояву. Наведення всіх їх, у цьому випадку, не є доречним. Проте, хотілося б відмітити ті з них, які мають пряме відношення до функціонування аграрних підприємств на світовому аграрному ринку. Відтак, конкурентні переваги аграрних підприємств на світовому ринку є результатом низької собівартості виробленої продукції, вищого ніж у конкурентів рівня продуктивності праці, якісного рівня виробленої продукції, проведення інноваційної діяльності підприємством, інвестиційної привабливості підприємства, системи державного регулювання, направленої на стимулювання розвитку аграрного сектора економіки та ін.

Зазначене свідчить про необхідність посилення інвестиційної діяльності з метою формування конкурентних переваг аграрних підприємств на світовому ринку.

Ринок інвестицій, особливо іноземних, негативно реагує на всі внутрішньополітичні коливання в Україні. У такій ситуації відсутність адекватної умов функціонування аграрних підприємств фінансової політики і є однією з причин різкого зниження прибутковості вітчизняних аграрних підприємств.

Аграрний сектор України потребує адекватної інвестиційної політики, основними цілями якої має бути створення сприятливого інвестиційного клімату, залучення капітальних вкладень, створення умов нарощування внутрішніх інвестиційних ресурсів, забезпечення зростання валового внутрішнього продукту країни.

На сьогоднішній день в іноземних інвесторів існує значна кількість обґрунтованих причин, через які вони розглядають Україну як зону підвищеного ризику для інвестування. Основними причинами є: нестабільність політичного курсу та законодавства, відсутність надійних гарантій захисту від їх змін для іноземних інвесторів, надмірне втручання держави в економічну діяльність, корумпованість державного апарату. Крім того, негативним явищем, на думку більшості іноземних інвесторів, є

надмірний адміністративний тиск на бізнес через бюрократизацію та зарегульованість створення та ведення бізнесу.

Та все ж, метою залучення інвестицій в аграрний сектор України вже зроблено чимало. Так, складено інвестиційні паспорти підприємств, міст та районів областей в яких зазначено їх основні напрямки розвитку; досліджено виробничий, трудовий, соціально-культурний потенціали та визначено пріоритетні напрями для залучення інвестицій. Також, розроблено інвестиційні проекти та пропозиції із зазначенням назви суті та рівня готовності інвестиційного проекту, обсягу необхідних інвестицій, способу залучення інвестицій терміну окупності інвестицій та ін. Такі проекти розроблені для підприємств міст і районів областей та поділено за основними напрямками: промисловість; спорт, культура, туризм; сільське господарство; торгівля; транспорт; енергозбереження; будівництво; наука та інновації; проекти загальнодержавного значення; соціальні та інфраструктурні проекти.

У сучасних умовах нестабільності політичної та економічної ситуації в країні, першочерговим завданням постає формування сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі. З цією метою необхідно:

1. Створення регіональної нормативно-правової бази інвестиційної діяльності, для чого на рівні обласних держадміністрацій та обласних Рад народних депутатів необхідно обговорити і спільно прийняти ряд документів, у тому числі про ведення інвестиційної діяльності на території окремих регіонів (методах її стимулювання, вимогах до інвестиційних проектів та ін.), про систему гарантій і страхування інвестиційних ризиків і т.п;

2. Розроблення системи моніторингу інвестиційної діяльності й інвестиційного клімату в регіонах (починаючи від схеми збору інформації і закінчуючи формою її надання), що повинна стати одним із блоків інформаційно-аналітичної системи інвестиційної діяльності в регіоні;

3. Об'єднання зусиль територіальних органів управління, науково-дослідних структур регіонів, що мають знання і досвід інвестиційної діяльності, у тому числі досвід залучення і просування інвестицій і інвестиційних проектів, мобілізації спільного фінансування, і зацікавлених в активізації інвестиційних процесів у регіоні, а також у рішенні регіональних соціально-економічних проблем розвитку.

Крім цього, надзвичайно актуальним у конкурентній боротьбі за капітали є розробка і реалізація підпрограми формування іміджу регіону як об'єкта інвестиційної діяльності з відносно сприятливішим інвестиційним

кліматом, а також пропагування цивілізованих і сумлінних відносин з інвесторами в середовищі українських підприємців та населення.

Реалізація поставлених завдань потребує дотримання таких основних принципів, як:

- довгострокова орієнтація планових завдань і заходів у поєднанні з конкретним планом дій щодо зменшення інвестиційних ризиків та відновлення довіри інвесторів до потенційних партнерів та органів влади;

- дотримання чинного законодавства та узгодження з програмними заходами уряду України і органів державного управління області;

- максимально можливе збалансування інтересів інвесторів та соціально-економічних інтересів розвитку регіону на основі поліпшення обґрунтованості, інформаційної та правової забезпеченості інвестиційних проектів;

- раціонально допустиме усунення перешкод організаційно-технічного характеру на місцевому рівні для початкового етапу діяльності.

Зазначимо, що можливості створення особливих стимулюючих інвестиційних процесів умов господарювання на регіональному рівні обмежені. Тому регіональна складова загальнодержавної політики формування інвестиційної привабливості повинна орієнтуватися переважно на усунення перешкод у здійсненні інвестиційної діяльності. При стимулюванні іноземних інвестицій на регіональному рівні важливим є аспект, пов'язаний з геополітичними інтересами різних держав чи міждержавних угруповань, які ефективно реалізуються ними через різні форми експорту капіталів (програма технічної допомоги, імпорт капіталів у формі позичкового і функціонуючого капіталу). Цей аспект має винятково важливе значення для нашої країни, враховуючи її масштаби, економічні та соціальні зв'язки, які склалися історично у різних регіонах з сусідніми країнами.

Розвивати інвестиційну діяльність для надходження іноземних інвестицій в аграрний сектор можна беручи участь у міжнародних виставках – ярмарках. Тому здійснюючи виставкову діяльність суб'єкти малого та середнього підприємництва регіону матимуть можливість весь час піднімати свій рівень, залучати до співпраці підприємців різних регіонів і країн.

В умовах гострої конкуренції за нові іноземні інвестиції регіональна політика повинна бути спрямована на забезпечення аграрного сектора інструментами державної підтримки, завдяки яким він зможе бути конкурентоспроможним на ринку інвестицій. Основними з них є:

- забезпечення умов для створення спільних аграрних підприємств;

- формування регіональної інфраструктури залучення інвестицій – агентств із залучення інвестицій, бюро з обслуговування інвесторів;
- розвиток інфраструктури підтримки аграрних підприємств – бірж, виставкових залів сільськогосподарської продукції, бізнес-інкубаторів, центрів бізнесу;
- підтримка інвестиційних проектів, що використовують сучасні енергозберігаючі технології та не забруднюють навколишнє природне середовище;
- підтримка малого та середнього підприємництва.

Реалізація зазначених напрямків дасть змогу підвищити продуктивність аграрного сектора економіки. При цьому потрібно задіяти всі міста та райони області, в яких необхідно провести реструктуризацію традиційних галузей з критично високим рівнем зношеності основного капіталу.

Висновки. Розвиток інвестиційної діяльності в аграрному секторі є однією з головних умов формування конкурентних переваг аграрних підприємств на світових ринках. В той же час, нестабільність політичного курсу та законодавства, відсутність надійних гарантій захисту від їх змін для іноземних інвесторів, надмірне втручання держави в економічну діяльність, корумпованість державного апарату створюють проблеми з залученням іноземних інвестицій аграрними підприємствами. Саме тому, необхідним є ефективне поєднання зусиль держави, регіональних органів влади та самих аграрних підприємств спрямоване на підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору, розроблення та реалізація заходів щодо створення прийнятних умов для іноземних інвесторів, і як результат посилення конкурентних переваг вітчизняних аграрних підприємств на аграрних ринках.

Бібліографічний список: 1. Бухвостов Ю.В. Детерминирующее воздействие инвестиций на формирование экономики инновационного типа (на примере аграрного сектора): автореф. дис. на соискание учен. степени к.э.н. / Ю.В. Бухвостов. – М., 2009. – 26 с. 2. Лазарева Т. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємств / Т. Лазарева // Економіка України. – 2010. – № 3. – С. 52-59. 3. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер; пер. с англ. В.Д. Щетина – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с. 4. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.

Тимофієва Г.С., Жирок Н.В., Митенко І.В. Стимулирование инвестиционной деятельности как фактор усиления конкурентных преимуществ аграрных предприятий на мировых рынках. Обоснована необходимость развития иностранного инвестирования в аграрном секторе экономики страны с целью усиления конкурентных преимуществ отечественных предприятий на мировых рынках. Определены причины низкой активности иностранных инвесторов в аграрном секторе и предложены направления ее улучшения. Названы основные цели инвестиционной политики и определены принципы ее реализации.

Tymofiyeva H., Zhirok N., Mitenko I. Investment activity stimulation as a factor of strengthening the competitive advantages of agricultural enterprises in world markets. The necessity of foreign investment in the agricultural sector of the economy in order to strengthen the competitive advantages of domestic enterprises in world markets. The reasons of low activity of foreign investors in the agricultural sector and suggests areas of improvement. Identify the key objectives and investment policy defines the principles for its implementation.